

WIRÁGH ANDRÁS

Hat szerző keres egy szerepet

Látlelet 1907-ből, egy hosszabb kitérővel

Cholnoky László, a korában is inkább botrányai, mintsem egyedülálló írásművészete miatt „ismert”, de mára jószerevel elfeledett szerző 1907-ben belépett egy országos szövegelosztó hálózatba. Ez adta az ötletet az 1907-es évben már elégséges reputációval bíró szerzők publikációs stratégiáinak komparatív elemzéséhez. Arra voltam kíváncsi, hogy a hálózatokba való belépés mellett pontosan milyen lehetőségek álltak az írók rendelkezésére, hogy írásaikat tömegesen közzétegyék. Utólag tudatosult bennem, hogy 1907-ben a választott hat szerző mindegyikéhez kapcsolódott egy-egy friss kötet (néhányikhez több is), továbbá, hogy a Nyugat elindulása előtti évről beszélünk, azaz lehetőség nyílik arra, hogy a kor egyik leghíresebb publikációs fórumába becsatlakozó szerzők első „nyugatos” évének statisztikáit majdan szembe-síthessük a Nyugat előtti éra utolsó évének termésével. Mit kezdhünk több mint ezer szöveggel – anélkül, hogy egyenként elolvassánk őket? Jelen tanulmány erre a kérdésre próbál választ adni.

A szövegek jelentését és értelmét feltáró, egyúttal a szöveget a hagyományközösségekbe helyező értelmezői tevékenység filológiai előmunkákat kíván meg, amelyek részben szintúgy a hermeneutikai *close reading* praxisára épülnek. Az ezredforduló digitális forradalmának vívmányai (köztük a távoli olvasásnak nevezett módszer) újból rávilágítottak a „filológiai stádium”, azaz a szoros szövegolvasást megelőző rendszeres és közzétételi eljárások fontosságára. Miközben olvasás és értelmezés viszonya mindezek ismeretében már más színben is vizsgálható. Moretti *Distant Reading*¹ című munkájában számtalan izgalmas példát láthatunk a hagyományos értelemben vett („humán”) szövegolvasást nélkülöző értelmezésre, amely viszonylag nagy mennyiségű adat kielégítő gépi feldolgozását követően járhat eredménnyel. Moretti hatékonyan érvel amellett, hogy a tulajdonképpeni hermeneutikai processzus mellett a szövegek bizonyos alkotóelemeinek, jellemzőinek, kódjainak vagy indexeinek feldolgozása és összehasonlító analízise, azaz adatelemzésük is rámutathat új irodalmi-irodalomtörténeti tényekre és összefüggésekre.

Jelen tanulmány ehhez hasonló elveket követ, amennyiben szándékoltan a szoros szövegolvasást megelőző elemzési eljárásoknak nyit teret (leszámitva a kitérőt). A cél azonban ezúttal a szövegek olvashatóságát és kanonizálódását lehetővé tevő szerzői publikálási gyakorlatok és sajtóhálózatok vizsgálatára irányul. A kiválasztott hat szer-

* A szerző az MTA BTK ITI Modern Magyar Irodalmi Osztályának fiatal kutatói ösztöndíjasa.

1 Franco MORETTI, *Distant Reading*, London–New York, Verso, 2013.

z, Cholnoky László, Cholnoky Viktor, Kosztolányi Dezső, Krúdy Gyula, Lovik Károly és Szini Gyula életművei viszonylag jól kereshetők. A Petőfi Irodalmi Múzeum honlapjáról elérhető *Magyar írók bibliográfiája* és Lakatos Éva grandiózus sajtórepertórium² mellett a Kosztolányi kritikai kiadás készítői folyamatosan teszik közzé bibliográfiáikat, a számos hibával tarkított, így megbízhatatlan, de kutatási alapnak elégséges Gedényi-féle Krúdy-bibliográfia mellett pedig immár rendelkezésünkre állnak a szerző összegyűjtött munkáinak (évről évre gyarapodó) kötetei is.³ A többi szerzőről saját adatbázisaim alapján rendelkezem elegendő adattal.

A hat szerző

Lovik és Szini Budapesten születtek, a többiek vidéken, de 1907-ben már mind a hatan a fővárosban éltek. A hatos legidősebb tagja, Cholnoky Viktor, illetve a legfiatalabb, Kosztolányi Dezső születése között 17 év telt el, négyen az 1870-es években születtek. A hírhedten sokat publikáló Krúdy Gyula 1892-ben, a szülővárosában, Nyíregyházán megjelenő Szabolcsi Szabadsajtóban publikálta első írását. Ettől kezdve Budapestre költözéséig szövegeinek mintegy egytizedét publikálta fővárosi lapokban, ugyanannyit, mint amennyit 1896-ban. 1897-ben már többnyire fővárosi lapokkal áll kapcsolatban, első kötetében, az *Üres a fészekben* csak az ez utóbbiakban publikált szövegek szerepelnek. Kosztolányi Dezső hét évvel volt fiatalabb Krúdynál, és bár ekkor még vidéken élt, első írása a Budapesti Naplóban jelent meg 1901-ben (vagy a szabadkai Előrében, de ebből csak egyetlen lapszám maradt fenn, a szerző megjelenései nem bizonyíthatók). Fővárosba költözését követően vidéki és budapesti lapokban is egyaránt sűrűn publikált, első kötete, a *Négy fal között* 1907-ben látott napvilágot. Cholnoky Viktor a két szerzőnél korábban, 1868-ban született, csak 31 évesen költözött Budapestre, de elhúzódo vidéki karrierje során lapot alapított, lapokat szerkesztett, kötete (1897), sőt 1907-ig négy fordítása is megjelent. Lovik Károly nemcsak fővárosi születése, hanem társadalmi rangja okán is megkülönböztethető a fenti három szerzőtől. Arisztokrataként ugyanis nem volt rákényszerítve az írásra, igaz, így is rengeteget publikált. 1890-től már A Hétben jelentette meg írásait, csak elvétele akad egy-egy vidéki publikációja első kötetének, az 1901-es *Leveles ládának* a megjelenéséig. A szintén Budapesten született Szini Gyula írásait értelemszerűen helyi lapok közölték, de kötete csak 31 évesen, 1907-ben jelent meg (*Trilibi és egyéb történetek*). Cholnoky László csak 1918-ban jelentkezett kötetével, szűk két évtizeddel azután, hogy fővárosi lapokban publikálni kezdett. Bár két elbeszélést is jegyzett a bátyja nevében megjelent *Mozgai Pali, a gyermekhős* című kötetben, első saját kötetéig a szerzőt szem elől veszítette a kritika.

2 LAKATOS Éva, *Magyar irodalmi folyóiratok*, Bp., Petőfi Irodalmi Múzeum, 1972–2000 (A Petőfi Irodalmi Múzeum Bibliográfiái Füzetek: A. sorozat, 1–40).

3 Mindebből az következik, hogy a Krúdyval kapcsolatos továbbiakban említett adatok feltehetően minden esetben finomításra szorulnak. A Bevezető Gábor által szerkesztett Krúdy-összkiadás jelenleg a 27. kötetnél tart, legutóbb 2016-ban az 1901. decembere és 1902. decembere között megjelent elbeszéléseket tartalmazó kötet jelent meg.

Míg Krúdy és Kosztolányi a jelenleg is „hatályos” magyar irodalmi kánon prominens alakjainak számítanak, a többiekéről ez nem mondható el. Pályájuk ugyanakkor több módon összekapcsolódik: legtöbbször rendszeresen publikál a napisajtó (ezen belül is sok esetben ugyanazon lap) tárcarovataiban, valamint az olyan fontos irodalmi lapokban, mint A Hét, a Magyar Génius, a Figyelő, vagy a Nyugat, sőt, olykor recenziálták is egymás köteteit.

A most bemutatandó összefüggések nagy vonalakban már ismertek, de vélhetően rávilágítanak a kellően még nem feltárt, jobb híján másodvonalasnak nevezett szerzőkre, akik, bár különböző okokból nem mérhetőek a mai szemmel a korabeli irodalmat alakító szerzők és szövegeik színvonalához, fontos csomópontjai voltak a századfordulós irodalmi hálózatoknak. A Lovik Károly pályakezdéséről beiktatott kitérő is részint ezzel magyarázható. Mint látható lesz, több mint 1000 szöveg megjelenés kerül terítékre – ekkora korpuszt lehetetlen egy tanulmány formájában körültekintően körbejárni, így a főbb jellegzetességek kiemelésére töreksem majd, zárójelbe téve a hat szerző jelenkori reputációja közötti hatalmas különbségeket.

A szerep

Ahány író, annyi különböző publikálási praxis – ugyanazon központi séma mentén. A századfordulós magyar író legkönnyebben úgy érvényesülhetett, ha erős és tartós jelenlétet alakított ki a korabeli lokális sajtóközegben, majd, amikor már a (fővárosi) napisajtó tárcarovatai és irodalmi lapok is komolyan számítottak szövegeire, egy gyűjteményes kötetel állt elő.⁴ Ez volt a biztosíték arra, hogy neve a főleg fővárosi könyvirodalmat szemlélő kritikusi közeg számára is ismertté váljon. Noha a fővárosi írók előnyt élveztek, hiszen ideális esetben rögtön nagy példányszámú lapokban jelentkezhetek írásaikkal, a sűrű sajtóhálózatnak köszönhetően a tehetséges vidéki szerzők is eljuthattak néhány kapcsolat után a hírnevet garantáló sajtóorgánumokhoz – főleg, ha időközben Budapestre költöztek a könnyebb érvényesülés reményében.

Az első világháborúig az irodalmi karrierépítés lehetőségei az időszaki és alkalmi kiadványokban (napisajtóban, folyóiratokban, albumokban és almanachokban) való publikálásra, illetve könyvek (regények vagy gyűjteményes kötetek) megjelentetésére szorítkoztak. Az időszaki kiadványok óriási olvasóbázist jelentettek a szerzők számára, s rendszeres bevételi forrással jártak, de a kritikusi közeg elsősorban a könyvirodalmat szemlélte, amely bármennyire is kecsgethett az előnyös szerződések megkötésével, csak szélsőséges esetben lehetett rendszeres publikálási közegnek nevezni. Ideális esetben tehát a szerzőnek mindkét közegben folyamatosan jelen kellett lennie. A közegeket pedig a legegyszerűbben úgy lehetett keresztezni, ha a szerző az időszaki kiadványokban egyszer már megjelentetett szövegeit kötetbe gyűjtötte össze, majd a kritikusi reakciók nyomán megszerzett reputáció birtokában újra a napilapokat és a folyóiratokat

4 Természetesen lehetőség nyílt arra, hogy egyes szerzők a színház és (már) a mozi felé is nyithassanak, de jelen tanulmányban nem foglalkozom ezekkel az alternatív útvonalakkal.

kezdte bombázni írásaival. Ezt a folyamatot – mint majd látható lesz – meglehetősen leegyszerűsítette az, ha a szerző egy nagy kiadói konzern kapcsolatát kereste.

A fővárosi szerzők könnyebb helyzetben voltak, hiszen közelebb voltak az országos(an olvasott) sajtótermékekhez, míg a vidéki szerzőknek először a lokális közegben kellett elfogadtatniuk magukat. Ehhez képest létezett egy extrém módja is annak, hogy a szerző új olvasókkal ismertesse meg magát, nevezetesen a reklámokra épülő országos elosztóhálózatba való belépés. Az elosztás médiuma, egy speciális időszaki kiadvány, az ún. könyvatos lap ugyanis nem került kereskedelmi forgalomba. Miután kinyomtatták, nem individuális olvasókhöz, hanem vidéki szerkesztőségekhez került, amelyek a kötelező rész (a reklámok) betördelése után szabadon dönthettek arról, hogy a „mellékletként” csatolt szépirodalmi alkotásokat is átvegyék-e lapjukba. A hat szerző közül Cholnoky László hat éven át, 1907-től 1912-ig élt ezzel a lehetőséggel, és bármekkora olvasottságot is biztosított számára mindez – a többiekkel ellentétben, akik egyébként egy-két szöveget szintén átadtak az elosztóknak –, elmulasztotta első kötetének összeállítását, és ezzel tulajdonképpen végzetes hibát követett el.

Kitérő: Lovik Károly pályakezdése

Lovik Károly pályakezdését eddig nem vizsgálták behatóbban, pedig az 1901-es debütáló kötet, a *Leveles láda* példáján keresztül nemcsak az „indulás” prezentálható, de az is jól látható, hogyan formálódtak át a kötetrendezés során a korábban különböző időszaki kiadványokban publikált szövegek egységes kompozícióba.

Lovik első ismert publikációja az *Etel arca* című vers az Urambátyámban jelent meg 1890-ben, miközben az újságnak beküldött adomái név nélkül jelentek meg a lapban.⁵ Néhány közleményt követően írói-újságírói tevékenysége a Magyar Hírlap hasábjain teljesedett ki 1893-tól, ezzel párhuzamosan pedig 1895-től kezdve A Hétben, illetve regionális lapokban is publikált.⁶ Állandó szereplője volt a Magyar Hírlap rendkívül impozáns karácsonyi különszámainak (beleértve a millenniumi különkiadást is), 1895-ben meséje jelent meg a Bródy Sándor által szerkesztett Kis Almanachban (*Mackó barátom*). Elbeszélései mellett a Magyar Hírlap, illetve A Hét hírvivatainak is állandó *álneves* szerzője volt (*A társaság, Innen-onnan*): csupán 1899-ből – a rövid közleményeket is beleértve – több mint 250 szövege ismeretes. Végül, a próza- és tárcaírói tevékenység egyfajta megkoronázásaként bekerült az 1900-as Mikszáth Almanachba is *A hegyek mögött* című elbeszéléssel. Első elbeszéléskötete, a *Leveles láda* 1901 első harmadában jelent meg, de ugyanebben az évben a Magyar Hírlap folytatásokban közölte – a könyvként

5 Az olvasói levelek között számos alkalommal válaszol a szerkesztő L. K.-nak Eperjesre, megköszönve a beküldött szövegeket. Lovik ekkoriban Eperjesen tartózkodott. Ehhez lásd VIGH Péter, *Szabadtörményes (és) hívó: Lovik Károly és az eszmetörténeti labirintus*, Kommentár, 8(2013)/2, 84–101.

6 Gulyás szerint Lovik (Agbik álnéven) már 1891-ben publikált a Magyar Hírlapban. A saját kutatásokon alapuló (pontosan nem hivatkozott) adatot Vigh Péter is átvette, de a Magyar Hírlap 1891–1892-es évfolyamaiban többszöri átböngészés alkalmával sem találtam egyértelmű vagy utólag beazonosítható álneves írást.

csak három évvel később megjelenő – *A leányvári boszorkányt* is (így ennek keletkezési ideje 1904-ről 1901-re dátumozandó vissza).

Az 1885-ben alapított Singer és Wolfner Kiadó 1900-ban indította el *Színes Könyvek* című sorozatát, a *Leveles láda* a sorozat kilencedik darabja volt.⁷ Mai ismereteink szerint a kötetbe felvett szövegek 1898–1900 között készültek, és az esetek nagy részében először a Magyar Hírlap tárcarovatában, illetve A Hétben jelentek meg. Figyelembe véve az 1901 márciusáig – a kötet valószínűsített megjelenéséig – megjelent Lovik-elbeszéléseket, az addigi novellatermés körülbelül tizede került be a debütáló kötetbe.

A kötet belső címlapján látható illusztráción, a kiadó emblémáján egy puttó és egy bagoly látható, alattuk szalagban a kiadó jelmondata olvasható: *inter folia fructus*. A levelek (azaz oldalak) között megbúvó gyümölcsök képlete metaforikus értelemben a médium által „elfedett” tartalom jelentőségére mutat rá, viszont Lovik kötetcímével együtt különleges játékot indít el. Hiszen felvetődik annak lehetősége, hogy „levelesládán” az iratok vagy postai küldemények összegyűjtésére és rendszerezésére szolgáló *tárolóegységen* kívül maga a könyv is érthető, amely levelekből, azaz lapokból áll, és amely „gyümölcseinek” megízleléséhez az olvasás technikáját szükséges applikálni. A *Leveles láda* így a kiadó (vagy kiadói közeg) önreferenciája mellett a könyv (vagy könyvolvasás) önreferenciáját is felmutatja, egyúttal annak illúzióját kelti az olvasó számára, hogy az olvasáshoz semmilyen *speciális* stratégia elsajátítására vagy működtetésére sincs szükség.

Egy recenziót leszámítva a kötetet bemutató írások – mai értelemben – egy kis-sé szenttelen realista poétikát látnak megvalósulni a szerintük karcolatokhoz közeli műfajú szövegekben. Igaz, a recenziók közül három elfogultnak nevezhető (Lovik a Magyar Hírlap és A Hét állandó szerzője volt, a kötet pedig az Új Időket is magába foglaló Singer és Wolfner-csoport gondozásában jelent meg). A Kaczvinszky Lajos szerkesztette, katolikus-konzervatív irányú Magyar Szemle ellenben minden jellegzetes ízt (ide értve a magyarosságot és a népiességet) mesterkéltnak vél. A kötet fő problémája a recenzens szerint az, hogy a címbe emelt tárgyat nem annak elsődleges jelentésében (a családi okiratok, dokumentumok, hivatalos papírok tárolására szolgáló láda, azaz a családi emlékezetet reprezentáló archívum metaforájaként) applikálta. Pedig a levelesládát „megjelenítő”, *Otthon* címet viselő elbeszélés éppen a kötet közepén található, így a kompozíció tulajdonképpen ráerősít a „magyaros-népies” tematikára.

A kötet tizenegy alkotást tartalmaz, ezek mindegyike másod-, némelyikük harmadközlés.⁸ A *Leveles ládába* nem került be új (korábban nem publikált) írás, viszont

7 1900-ban hét kötet jelent meg: *Szikra* (Ugody Lila, 1–2), *Arianna* (Herczeg Ferenc, 3–4), *Az a számár Domokos, meg a másik* (Malonyay Dezső, 5), *Ingovány* (Bársony István, 6–7). Lovik kötete előtt 1901-ben Gárdonyi *Tizenkét novellája* jelent meg.

8 A legkorábbi szöveg a *Bajor földön* (Magyar Hírlap, 1898. aug. 7.), míg a legkésőbbi az *Aesculap* (Magyar Hírlap, 1900. nov. 16.), a kötet megjelenéséig csak a *Boglár* jelent meg harmadik lapban (Veszprémvármegye, 1900. feb. 25.), míg a kötet megvételére buzdító marketing keretében négy periodika is közölt mutatóanyagot a *Leveles ládából* (Magyar Lányok, Pesti Napló, Ország-Világ, Új Idők – az első kettő a *Boglárt*, amely 1901-ig így négyszer is megjelent). A *Nászónap*, mint a kötet leghosszabb, annak mintegy ötödét kitevő szöveg csak A Hétben, *A kompnál*, az *Éjjeli történet*, a *Parasztok*, az *Otthon*,

a kötetben a néhány évvel azelőttől ismeretes szövegek *új szövegváltozatai* találhatóak. Ezek némelyike jelentősnek nevezhető változtatásokat tartalmaz, többségük viszont *lényegében azonos* (apróbb módosításokkal, javításokkal korrigált) variánsnak tekinthető. Például a korábban a Magyar Hírlapban megjelent írásai közül a kötetben a *Bajor földön* új alcímet, egy fejezete új címet kapott, míg ettől elkülöníthető az *Otthon* fontos újítása (a novellába bekerült a kötetcímet adó „leveles láda”), illetve a *Boglár* új, rövid, hitelesítő formulául szolgáló bevezetése, nem is beszélve az *Aesculap* változtatásairól, amelyek a mű mintegy teljes első felét érintik. A *Nász hónap. Egy férj feljegyzéseiből* csak A Hétben jelent meg, hosszú terjedelme miatt meg sem jelenhetett volna tárcarovatban. Az eredeti variánshoz képest a kötetben olvasható szöveg (számos apróbb javítás mellett) *közvetlenül* reflektál arra, hogy a nászút – hosszas lelki tusakodás után – végül meghozta azt az „eredményt”, amelyre eleinte (a nőnek saját új helyzetének realizálása, a férfinak pedig az ezáltal is kiváltott hosszas hezitálása miatt) szinte semmi esély nem kínálkozott. A kötetben harmadközlésként olvasható szövegek speciális esetét jelenti a *Boglár*, amelynek „köztes” publikált változata csupán egyetlen apró módosításban tér el az öt nappal korábban publikált őseredetitől. Ez legfeljebb annak a permanens szöveggondozói tevékenységnek a lehetőségét veti fel vagy vetíti előre, amelyet a *Tor, A fecske meg a veréb*, illetve *Az istentelenségről* című írások esetében érzékletesebben követhető végig.

A korabeli olvasatok kontextusában a kötetkompozíció egységét egy olyan *otthonosságérzet* teremthette meg, amely a könnyű ráhangolódás (a ráhangolódo olvasás teljes sikerének) illúziójával bírt: a *Bajor földön* kivételével az összes történet ismert helyszíneken, hazai környezetben játszódik, másfelől betekintést enged a városi közeg számára nem annyira ismert „népies” keretek közé. A kompozíció végső formájának szempontjából kulcsfontosságúnak számít az *Otthon* középpontba helyezése, amely a címadó jelölő applikálásának (a cselekmény terében való elhelyezésének) köszönhetően metonimikus státuszba is kerül, a kötet kicsinyítő tükröként is funkcionál. A történet ráadásul éppen a *városi* és a *vidéki* dichotómiájára apellál, allegorikus értelemben pedig azt a folyamatot kíséri végig, ahogyan az idő előrehaladásának tapasztalata megrepeszteti látszik az idő mozdulatlanságának, illetve ennek tetsző körköröségének kétértelmű eseményszerűségét. A városiasodás díszletei előtt zajló események (az „idegen” asszony látogatása a hazatérő főhőshöz) azonban eleve összetett struktúrákat hoznak játékba. Ugyanis neveikben⁹ Fábriusz Áron és Faust Jánosné is az idegenség tapasztalatát hordozzák, ráadásul Fábriusz a fővárosban dolgozik, míg a nő az Alföldről (az ideáltipikus magyar közegből) származik, azaz előbbi csak az emlékeire, utóbbi pedig csak újszerű és felületes ismereteire támaszkodhat a hely(zet) megítélésében. Ráadásul

a *Bajor földön* és az *Aesculap* csak a Magyar Hírlapban, a *Tor, A fecske meg a veréb* és *Az istentelenségről* pedig mindkét, Lovik korai pályafutása szempontjából meghatározó lapban megjelent.

9 Terjedelmi okok miatt nem foglalkozhatok részletesebben az *Aesculap* és a *Nász hónap* azon szöveghelelyeivel, amelyek a nevek ritmikus ismétlődését, rezonanciáját is cselekményesítik. Az előző esetében a vetélytársként felfogható férj neve a tabu pozíciójában hordozza attribútumait, utóbbi esetében pedig a név recitálásának aktusa képezi az egészen vékony kapcsolatot az ifjú házasság között (a férj részéről), miközben a kimondott név mindig máshogyan intonálódik.

az is egyértelmű, hogy a közegben több kulturális kód (németek, zsidók) egyidejű hatása érvényesül, ahogyan a két szereplő sem feleltethető meg egy-egy kitüntetett kultúra szimbolikus alakjának. A Faust név keltette játék nem szorul magyarázatra, Fábriusz nevében pedig az alakítás, munkálás, formálás jelentésű *fabrikál* gyöke fedezhető fel – a dichotómia a jelölők játékában látszik leginkább kétosztatúnak. A történetben a nő egy színdarabban való részvételre kéri fel Fábriuszt (mint szakavatott, *kulturálódott* fővárosit), de a férfi elutasítja az invitációt. (Allegorikus értelemben Fábriusz az alakoskodásra mond nemet.) Az *Otthon* felvillantja a külső környezet, valamifajta kollektív történelem bomlásának képzetét (Fausték azt az épületet bontják le, ahol annak idején II. Vak Béla király megszállt), de az intim emlékezet fennmaradásának, hagyományának képletét rögzíti meg a levelesláda képében. A „pusztíthatatlan leveles ládakat” Fábriusz a számára konstans városkép kapcsán említi meg, az előző szövegváltozatban itt „pusztíthatatlan tölgyfák” álltak. A materializált családi archívum ismétlődő képei adják meg az *Otthon* ritmusát, zárásként a nagyszülők orvosi eszközeit tartalmazó üveges szekrénnel, de a szöveg látszólag banális (esetleg patetikus) jelenetézését olyan keresztezések teszik játékosná, amelyek az otthonosság fogalmát is több nézőpontból engedik láttatni.

A valóságreferenciális olvasatokat megkönnyítendő a kötet egyes szövegeiből kikerült néhány olyan utalás, amelynek megértéséhez bizonyos fokú ismeretek szükségesek (művészek nevei, idegen vagy idegen hangzású szavak), de itt említhető a *Boglár* hitelesítő felvezetése is. A történet – a kötet hangnemétől merőben eltérő – fantasztikus jelenetet visz színre: az ifjú főhős anyja „gyilkosát”, a vadlovat keresi-kutatja, végül rátalál és végez vele, de a ló tetemét a délibáb mindenki számára láthatóvá teszi, utólag is megerősítve a „táltos” már-már túlviláginak tételezett erejét. A narrátor érthetően, az eldönthetatlenség jelenlétaspektusának esélyt sem hagyva reflektál a délibáb jelenségére, ám a felvezetés, amely a történetet egy megbízható adatközlőhöz köti (a szkriptori funkciókat pedig a „kiszínezésre” koncentrálja), tompítja Boglár fantasztikus aspektusait.

Az *Aesculap* jelentős változásokon esett át. Az eredeti tárcanovellában Simonfi, a járási orvos kisebb találkozót rendez lakásán, kiderül, hogy egy szerelmi csalódás miatt (kiszemeltje máshoz ment feleségül) nem gondolkodik házasságban, végül megosztja a többiekkel világfelfogásának alapelemeit (semmit sem szabad túlságosan komolyan venni). A találkozó váratlanul félbeszakad, mert Simonfit beteghez hívják. Az út közben derül ki, hogy a beteg éppen volt szerelme, aki szülni készül. A kötetben olvasható történet szerint Simonfi éppen egy kocsmai találkozót hagy ott, ahol nőekkel flörtölgetett. Hazaérve elmereng életén, elszenderül, majd felzavarják – innen kezdve a történet az eredeti narratívát követi. A változtatásoknak köszönhetően csökken a didaxis, ráadásul nem Simonfi szólamait halljuk, hanem gondolataiba kapunk betekintést. Az eredeti szövegben az *Aesculap*-mellszobrot egy megjegyzést követően szólítja meg Simonfi („Ugye így van öreg?”), míg a második szövegváltozat törli a viccelődő gesztust: a csendben szivarozó Simonfi úgy állítja be a szobában lévő lámpát, hogy a fény a mellszoborra essen. A gyógyítás istenét, Aszklépioszt ábrázoló mellszobor korai beemlése teszi lehetővé, hogy Simonfi emlékezete optikai metaforák segítségével

váljon dinamikussá. A szobor szemeiről saját, medikuskori tekintete jut eszébe, majd a kocsmái nő barna szemei, végül a valaha látott legszebb szempár. Nem véletlen, hogy az elalvást is a szereplő szemére közelítő narrátori fokalizáció előzi meg („hallgatagon, mosolyogva bámult maga elé”). Ennek a játéknak köszönhetően a szöveg két záró megoldása (Simonfi arcának „túlvilági szobrász” általi megmintázottsága, illetve a reggeli napsugár „glóriájával” felruházott mellszobor) is könnyebben képez kapcsolatot az első résszel, mint az eredeti variánsban, noha ezek a narrátori kikacsintások is kissé erőltetettnek, hatásvadász jellegűnek tűnnek.

A kötetkezdő elbeszélés több apró, de jórészt jelentéktelen változtatást mutat eredetijéhez képest, viszont A Hétben megjelent változat a Magyar Hírlapban megjelent, illetve a kötetben olvashatótól is eltér. Fő érdekessége az, hogy nem egyértelmű, milyen címen is említhető. A Magyar Hírlapban a *Halotti tor*, A Hétben a *Tor* címet viselte. Utóbbi cím olvasható paratextusként a kötetben is, de a tartalomjegyzék *A halotti tor* címváltozatot tartalmazza. Míg a három helyen is megjelent elbeszélések közül *Az istentelenségről* tűnik a legkevesebb változtatást felmutató szövegnek,¹⁰ *A fecske meg a veréb* három megjelenése mutatja fel a legnagyobb különbségeket. Olyannyira, hogy – az *ultima manus* elvének ellentmondva – A Hét változata nevezhető a „legteljesebbnek”, mivel ez enged legrészletesebb betekintést Abafi gróf (a fecske) gyermekének életébe. A házassági történet a cím által jelzett allegóriaként is felfogható: a férfi – orvosi tanácsra, hogy egészségét kímélje – egy „verebet” vesz el feleségül, de a kezdeti nyugalmi állapotot követően régi életmódjára kapcsol vissza. A nő meghal, egy gyermeket hagy maga után, aki eleinte betegeskedik, de végül erős fecskéként lép az ifjúkorba. A narrátori szólam végig váltakoztatja a referenciális és figurális jelentésszintet, de az átkapcsolásokat mindig bejelenti. A Hétben olvasható szöveg megbontja ezt a kettséget, hiszen az ifjút „a sas erejével” ruházza fel. A jelölőszintű felhívás értelmében hiba lenne a jövődöbéli életútra akár az anyai, akár az apai meghatározottságokat ráolvasni. A történet, egy szereplője számára kiutat mutat az allegorézis keretei közül.

A *Leveles láda* összességében egy kompakt szövegegységet mutat fel. A korábban publikált szövegeket ért változtatások részben az egység megteremtésének feladatára vezethetők vissza, miközben a történetek egyszerre demonstrálják az életképszerűséget (*Tor*, *A kompnál*), a házaselethez kapcsolódó tematikát (*Nász hónap*, *A fecske meg a veréb*), illetve a megnyugtató emlékezést váratlanul kizökkentő traumatikus esemény-szerűség tapasztalatát is (*Aesculap*, *Otthon*). A kötet egészét nézve a nyelvi megformáltság szintjén, ha nem is jelentéktelennek, de csekélynek nevezhető az írásos karaktert megszólító, ezt játékba hozó aspektus, amely az intertextualitás, az intermedialitás, vagy a performatív önreflexió különböző prózapoétikai eljárásaiból, trükkjeiből hagyományozható. Bármennyire illeszkedik is mindez a *Leveles láda* előírányzott olvasási stratégiáihoz („közérthetőség”), az életmű egyes szegmensei orvosolni látszanak ezt a –

10 Ez a szöveg prezentálja a legnagyobb időbeli távlatot átívelő első személyű visszaemlékező narrátort. A történet a gyermekkorban játszódik, főszereplője a káromkodásával hozzátartozóinak és cselédjeinek komoly fejfájást okozó nagypapa, akinek váratlan betegsége utáni felgyógyulásakor mindenki boldogan nyugszik bele a további káromló szólamokba.

magyar modernség prózapoétikájának szempontjából fájó – hiányt is. Ezek a szövegek (pl. a *Pázmán tételei* vagy az *Egy orvos naplójából*) viszont terjedelmük vagy – a tárca-regényeket olvasóknál értőbb, iskolázottabb olvasót kívánó – összetettségük nyomán nem kerülhettek be a vonal alá, és így a *Leveles ládába* sem.

A továbbiakat megelőlegezendő elmondható, hogy Lovik a kötete megjelenéséig egy nagy példányszámú napilapban, valamint egy olvasott irodalmi folyóiratban is folyamatosan szerepelt, ugyanakkor egy széles körben olvasott folyóirat (*Új Idők*) és almanach (Mikszáth-almanach) révén is kapcsolatba került a kötetét megjelentető Singer és Wolfner Kiadóval, amely aztán laphálózatának köszönhetően gondoskodott a kötet reklámozásáról, illetve a kötet mutatványszövegeinek különböző státusú olvasók számára való eljuttatásáról is. Lovik tehát nem feltétlenül volt „rászorulva” a tárca szoros terjedelmi kereteire: miközben sűrűn publikálhatott a Magyar Hírlap különböző rovataiban, hosszabb, nem elsősorban a tömegízlésnek kedvező, illetve *A Hét* (és az esztétizáló modernség) szellemiségéhez jobban illeszkedő szövegeit Kiss József folyóiratában közölhette. Részben ebből következően a szerzőnek nem állt érdekében a vidéki időszaki kiadványokban való jelenlét sem: csekély számú fővároson kívüli publikációját szintén a Magyar Hírlap osztotta el.

Publikálási stratégiák 1907-ben

Az 1907-ben megjelent szövegeket négy kategóriába soroltam megjelenésük helye szerint, eszerint megkülönböztettem fővárosi időszaki kiadványban (napilapban, hetilapban, folyóiratban stb.), alkalmi kiadványban (almanachban, évkönyvben), vidéki időszaki kiadványban, illetve saját kötetekben megjelent írásokat. Szerzőnként külön rögzítettem, hogy az adott helyen hány új, és hány utánközölt szöveg jelent meg. (Ezúttal ilyennek számítottam a változatlan módon, vagy más címen megjelent írásokat is.)

Kötetek és almanachok

1907-ben jelent meg *A kertelő agár* (regény, Lovik), *A podolini kísértet* második kiadása (regény, Krúdy), a *Hét szilvafa* (elbeszéléskötet, Krúdy), a *Karácsonyest* (monológ, Krúdy), a *Mozgai Pali, a gyermekhős* (elbeszéléskötet, Cholnoky Viktor nevén, de Cholnoky László és Tonelli Sándor írásaival). Továbbá Pemberton *A fehér rémek* című regénye Cholnoky Viktor fordításában, a *Négy fal között* (verseskötet, Kosztolányi), az *Őszi rózsza* (elbeszéléskötet, Lovik), valamint a *Trilibi és egyéb történetek* (elbeszéléskötet, Szini). A kötetekben alig jelent meg új szöveg (ez megegyezett a korabeli és a mai gyakorlattal), ehhez képest érdekes, hogy a *Mozgai Pali* két Cholnoky László-szövege eredetinek látszik. A kötetek szövegei Kosztolányi és Lovik éves termését arányaiban jócskán megemelik. (A regények először folytatásos tárca-regényként jelentek meg: *A podolini kísértet* először *Az Országban*, *A kertelő agár* az *Új Időkben*.)

A kilenc kötetből három-három a Singer és Wolfner Kiadónál, illetve a Magyar Kereskedelmi Közlöny Hírlap és Könyvkiadó Vállalatnál, kettő a Lampelnél, egy pedig a

békéscsabai Tevannál jelent meg. A Singer és Wolfnerhez és a Tevanhoz folyóiratok is tartoztak, így nem meglepő, hogy Lovik és Krúdy, illetve Kosztolányi publikált ezekben (pl. az Új Időkben vagy a Békésmegyei Függetlenségben). Ugyanakkor a Magyar Kereskedelmi Közlöny Hírlap- és Könyvkiadó Vállalathoz tartozott a Tolnai Világlapja (ezzel magyarázható, hogy Cholnoky Viktor 1906-ben és 1907-ben megjelent fordításai első alkalommal a képes hetilap hasábjain jelentek meg folytatásokban).

Az alkalmi kiadványok lényegében két csoportra oszthatók. Az első csoportba tartozó kötetek egy-egy időszaki kiadványhoz kötődnek, mint a Pesti Hírlap Naptára (Krúdy), A Polgár Naptára (Krúdy), a Budapest-album (Cholnoky László), illetve a Pesti Napló által kiadott Petőfi-album (Krúdy). Mindez azt tanúsítja, hogy az adott szerzők az adott lappal is szoros kapcsolatban álltak, gyakorta publikáltak bennük. (Az egyetlen kivétel Krúdy, aki – legalábbis a Gedényi-bibliográfia adatai alapján – csak korai, 19. századi pályaszakaszában támaszkodott a Pesti Hírlapra, 1907-ben már egyetlen szövege sem jelent meg benne.) A másik csoportba a folyóiratoktól független kiadványok tartoznak, nevezetesen a Fehér Kereszt Országos Lelenház Naptára (Cholnoky Viktor) és a Mikszáth-almanach (Krúdy és Lovik). Utóbbi szintén a Singer és Wolfner érdekkörébe tartozott. Megérte hát szorosra fűzni a szálakat a kiadóval, hiszen ez egyszerre vezetett időszaki és alkalmi publikációkhoz, de felgyorsíthatta a kötet megjelenését is.

Fővárosi lapok

Egy adott szöveg műfaja eleve magában rejti a hozzá kapcsolódó publikációs lehetőségeket. A képzeletbeli skála egyik oldalára az újraközölhetetlen, mert alkalmi jelleggel íródott, aktualitásokra reflektáló és esetleg az adott lap politikai-ideológiai nézeteit tükröző publicisztikák és kritikák helyezhetők, középre a tárcanovellák, a másik végpontra pedig az elsősorban terjedelmi okokból adódóan könnyen újraközölhető versek. Ezenkívül az is egyértelmű, hogy a szerzők egy-egy fontos fővárosi orgánummal álltak kapcsolatban, ez a kapcsolat (az adott kiadvány profiljához mérten) pedig a műfaji skálát is előírta a szerző számára.

1907-ből a hat szerző összesen 701 szövege ismeretes 37 időszaki kiadványból. A legkeresettebb (öt szerzőnek is helyet adó) orgánumok A Hét, a Tolnai Világlapja és az Új Idők voltak. Az utóbbi a fentiek ismeretében nem igényel magyarázatot. Feltűnő, hogy a 26 szövegből 25 eredeti mellett csak egy utánközlés regisztrálható. Éppen ellenkezőleg a Tolnai Világlapjában olvasható 19 szövegből hat eredeti és 15 utánközlés. A Hétbe 171 eredeti mellé négy utánközlés jutott: az arány a lap presztízsével, a hatalmas szövegmennyiség pedig a műfaji sokrétűséggel magyarázható. Hiszen a lap befogadott verseket és novellákat, kritikákat és publicisztikákat is, sőt az *Innen-Onnan* rovat rövid híreit is a lap állandó szerzői írták. Négy szerző ezenkívül az 1903-ban indult, liberális Az Újságban is jelentetett meg szövegeket (68 eredeti mellett két utánközlést). Cholnoky Viktor A Hétnek, Szini a Pesti Naplónak, Kosztolányi pedig a Budapesti Naplónak dolgozott (szépirodalmi írások mellett kritikákkal és publicisztikai írásokkal is jelentkeztek). Krúdy legtöbb szövege Az Újságban és a Pesti Naplóban jelent meg, de a szerző az

eddigyi adatok alapján szorosán egy laphoz sem tartozott. Lovik A Hét állandó szerzője volt, de viszonylag keveset publikált (korábbi jelentős kapcsolata a Magyar Hírlappal eddigre megszakadt). Cholnoky László esete egyedülálló: az 1907–08-ban működő, Lovik- és Kosztolányi-szövegeket is tartalmazó művészeti hetilapon, A Koron kívül, amelynek munkatársa volt, még 13 lapban publikált (a legtöbbet a Független Magyarországnban). Többnyire tárcanovellákat jelentetett meg, viszont 53 eredeti szövegére 44 utánközlés jut. A hatosból csak ő publikált 1907-ben a konzervatív keresztény Alkotmányban, a jelentős zsidó folyóiratban, az Egyenlőségben, a szintén konzervatív Független Magyarországnban és a katolikus szellemiségű, antiszemizmustól sem mentes Magyar Államban.

Jellemző gyakorlatként megemlíthető a különböző műfajú írások eltérő álneveken való közlésének gyakorlata. A Hét publicisztikáit Cholnoky Viktor Arne és Paganel, Lovik Syrion, Szini pedig Plume neveken jegyezte, az *Innen-Onnan* rovatba Cholnoky > jellel, Lovik pedig háromszöget formáló csillagok jelével publikált. Kosztolányi színikritikáit Lehotaiként írta alá, többször nevének monogramját jegyezte szövege alá; Szini a tárcanovelláit eredeti néven, publicisztikáit Plume álneven, színikritikáit pedig Sz. Gy. monogrammal jelentette meg.

Vidéki lapok

Az 1910-es népszámlálási adatok szerint Budapest lakossága a Magyar Királyság kevesebb, mint 5%-át tette ki, ami az olvasottsággal járó írói hírnév szempontjából kulcsfontosságúvá tette a vidéki időszaki kiadványokban való jelenlétet is (már ami azt a nagyszámú olvasóközönseget jelenti, amelyik nem fizetett elő, illetve nem olvasott fővárosi lapokat).

Jelenleg a hat szerző 178 vidéki publikációja ismeretes (83 lapban), ezek közül hat eredeti közlés található, de valójában 41 műről van szó. A Cholnoky testvérek részben az automatikus utat választották: egyes írásaikat leadták Leopold Gyula valamelyik könyvatos elosztójának (az Általános Tudósítónak vagy a Munkatársnak), amelyek aztán a lapra előfizető vidéki orgánumban bukkantak fel. Cholnoky Viktor már korábban is élt a lehetőséggel, testvére azonban ebben az évben szerződött először Leopolddal. Velük szemben Kosztolányi látszólag intímabb kapcsolatot ápolit bizonyos vidéki lapokkal, hiszen egyes szövegeit a Bácskai Hírlapban vagy a Szeged és Vidékében publikálta először. Míg Loviknak egy, Krúdynam pedig négy vidéki megjelenéséről tudunk, addig Szini elbeszélései öt vidéki lapban is visszakereshetők. Külön érdekesség, hogy az Arad és Vidékében megjelenő kilenc szöveg mindegyike Az Újságnból, feltehetőleg külön megállapodás útján került ide, ugyanúgy, ahogy Cholnoky László egy szövegét az aradi napilap a Budapestből „kérte el”.

Miért állhatott érdekében egy fővárosi írónak, hogy vidéken új szöveget publikáljon? Kosztolányinál hat ilyenről tudunk. A Bácskai Hírlapban közölt szövegek, a *Lefekvés után* című vers és *A csillaghegyi remetéről* című álneves nekrológ Szabadkán születtek, így a szerző dönthetett úgy, hogy ezeket abban a lapban közli, amellyel már 1904 óta kapcsolatban áll. Valószínűleg ehhez hasonlóan „személyes ismeretségre, baráti kap-

csolatra”¹¹ gyanakodhatunk a Szeged és Vidékének átadott versek kapcsán is, ez lehet a válasz a fenti kérdésre is, bár ezek után túlzás lenne bármifajta érdeket tulajdonítani ezeknek a lépéseknek.

A vidéken újból megjelent, eredetileg fővárosi lapokban publikált szövegek státusa világosabb. Ezek vagy elosztóhálózat útján, vagy a két lap közötti szerződés értelmében jelenhettek meg kisebb példányszámú vidéki lapokban. Az Arad és Vidéke eszerint kapcsolatban állt a Budapesttel, az Egyetértéssel, Az Újsággal is. Cholnoky László, Krúdy és Szini írásai néhány napon belül feltűntek az aradi lap hasábjain. A Bajai Hírlap ugyanilyen gyors átfutási idővel vette át Kosztolányinak a Budapesti Naplóban megjelent szövegeit, valamint Szini Pesti Naplóban megjelent novelláját. Miközben a Nagyváradi Napló éppen az Arad és Vidékéből vett át Szini-szöveget, Krúdynál az az érdekes, hogy az eredeti megjelenések és a vidéki utánközlések között évek telnek el. Feltételezhető, hogy ebben az esetben maga Krúdy küldte el már megjelent írásait egy-egy vidéki lapnak.

Az egy-két héten belül tömegesen megjelent szövegek esetében országos szöveg-elosztóhálózatok közreműködésére kell gyanakodni: 1907-ben a Cholnoky testvérek éltek ezzel a lehetőséggel, és a munkáikat publikáló orgánumok ki is rajzolják a nagyobb lefedettségű Általános Tudósító, valamint a kisebb lefedettségű Munkatárs hálózatait. A 64 lapból 55 járatta a nagyobb, 7 a kisebb elosztót, kettő pedig mindkettőre előfizetett. Csak két olyan lapról tudunk, amelyben a „hivatalosan” elosztott szövegeken kívül a hatos más írásai is előfordultak. Az egyik ilyen a Nagykároly, amely valószínűleg a Népszavától vett át két Kosztolányi-verset, és valamilyen kapcsolatban állt az Általános Tudósítóval is.¹² A Tevan Adolf főszerkesztésében megjelenő, szintén az Általános Tudósítóval szerződő Békésmegyei Függetlenség pedig annak köszönhette *A hidon* című Kosztolányi-vers publikálását, hogy a debütáló kötet a Tevan Kiadónál látott napvilágot.

Cholnoky Viktor *A kísértet* című szövege (érdekes módon azelőtt, hogy A Napban teljes szerzői néven megjelent volna) névtelenül keringett a Felsőmagyarországi Lapok hálózatában. Bár későbbi variánsa, *A Bertalan Lajos lelke* a Pesti Naplóban, majd a szerző második kötetében is megjelent, jelenleg nincs birtokomban az eredeti, elosztott szöveg. Így két elképzelés lehetséges: vagy egy jelenleg nem ismert fővárosi laptól vette át (illegálisan) a lap a szöveget, vagy Cholnoky egyetlen olyan 1907-es szövegével állunk szemben, amelyet nem a fővárosban, hanem vidéken publikált először.

11 NÉMETH Ferenc, *Ismeretlen Kosztolányi-közlések nyomában: Egykori bácskai és bánági lapokban, folyóiratokban*, Híd, 76(2012)/3, 84.

12 Nagykárolyban megszegték vagy ügyesen kijátszották az elosztók fő szabályát (egy településen egy elosztót csak egy lap járathatott): 1907-ben megjelent elosztott szöveg a Nagykárolyban, az Iparosok Lapjában és a Szatmármegyei Közönyben is.

Műfaji eloszlás és recenziók

Cholnoky László közel 200 megjelent alkotásának számottevő része tárcanovella volt, néhány publikációját álnéven az Egyenlőségben közölte. A szövegek közel felét az elosztóhálózatok terítették az országban. Cholnoky Viktor írásainak felét ellenben publikációk adták, egynegyede pedig elosztás után terjedt. Az elosztóhálózatokból ki-maradók közül Kosztolányi versek, novellák, kritikák és publicisztikák mellett fordítá-sokat is közzétett: az összes szöveg harmadát versek adják, ennél valamivel kevesebb színikritikája és recenziója jelent meg, 17 tárcanovellájáról tudunk. A szintén renge-teget publikáló Szininél több a próza, illetve teljesen hiányzik a fordítás, Loviknál és Krúdýnál pedig az elbeszélés dominál úgy, hogy utóbbinál jószerivel csak kisprózáról tudunk. Cholnoky László és Krúdy nem kötődtek olyan időszaki kiadványhoz, amely tömeges publikálási lehetőséget nyújtott volna, ehelyett egyszerre több lappal álltak kapcsolatban. Míg a többi négy szerző A Hét, a Budapesti Napló, illetve a Pesti Napló révén biztosította be az állandó és tömeges megjelenést.

A hatos keresztthivatkozásaiként a *Hét szilvafát* Kosztolányi, a *Trilibit* Cholnoky Viktor méltatta A Hétben. A legtöbb írás Kosztolányi verseskötetéről született, a kötet-nek A Hét, Az Újság, a Budapest, a Budapesti Napló, a Budapesti Szemle, a Független Magyarország, a Huszadik Század, a Magyar Hírlap, a Magyar Nemzet, a Népszava, a Pesti Napló, a Szeged és Vidéke, az Új Idők, a Vasárnapi Újság is szentelt recenziót. Noha az írások nem voltak egyöntetűen pozitívak, Kosztolányi szerteágazó publikáci-ós tevékenysége azt mutatja, hogy az olvasottságot fokozó recenziók és kritikák meg-jelenésének előfeltétele a minél több időszaki kiadványban való permanens jelenlét volt. A felsorolt 14 lapból Kosztolányi nyolcban publikált az 1907-es év folyamán, sőt mindegyikbe küldött legalább egy új szöveget. Lovik regényéről (A Hét 1906-os írását követően) az Egyházi Közlöny, a Pesti Napló, a Pester Lloyd és az Új Idők írt kritikát, elbeszéléskötetéről az Egyházi Közlöny és az Új Idők mellett a Vasárnapi Újság adott hírt. Szini kötete A Hétben, a Népszavában, a Pesti Naplóban, a Vasárnapi Újságban ért recenziót.

Hatan a Nyugatban

Az 1907-es adatok alapján a hat szerző publikálási gyakorlata három fő irányra osztha-tó, összefüggésben induló vagy már beindult karrierjükkel. A Cholnoky-testvérek az elosztó-hálózatok útján is terítették szövegeiket, Kosztolányi és Szini (a debütálók) szá-mos műfajban rengeteg írásukat publikálták több időszaki kiadványban is, de mindket-ten egy-egy fő laphoz kötődtek, míg – a már „befutott” – Krúdy és Lovik szűkebb műfaji skálán dolgoztak (és sokadik kötetüket publikálták). A kötetekben megjelent művekkel együtt Kosztolányi volt a legtermékenyebb (286), időszaki és alkalmi kiadványokban megjelent írások esetében Szini a csúcstartó (210). Ő írta a legtöbb eredeti szöveget is (191), míg a legtöbb utánközlése Cholnoky Lászlónak volt (143). Az összesen 1026 szövegmegjelenésnek a rendelkezésre álló adatok alapján körülbelül hatvan százaléka

volt eredeti közlés, az időszaki és alkalmi kiadványokban megjelenő írásoknak pedig 67 százaléka tekinthető eredetinek. A vidéki közlések 77 százalékát a fent említett három szövegelosztó-hálózat terítette. A hat szerző írásai összesen az ország 121 időszaki kiadványába jutottak el.

A Nyugat első évfolyamába Kaffka Margit írt a *Négy fal között*ről és Fenyő Miksa a *Trilibiről*. Ezenkívül Cholnoky Viktor hét, Cholnoky László és Kosztolányi kettő-kettő, Szini pedig nyolc szöveggel szerepelt benne (Krúdy csak 1910-ben debütált a lapban, Lovik nem publikált a folyóiratban). Nem mondható tehát, hogy az irodalmi modernség első hosszú életű, markáns fóruma különösképp felborította volna a szerzők publikációs stratégiáit, igaz, megágyazott az elkövetkezendő évek gyakorlatának, amelyben a Nyugat is egyre fontosabb szerepet töltött be. Bár példányszám tekintetében soha nem tudta felvenni a versenyt a régebbi folyóiratokkal és a napilapokkal, a publikálási hálózat komoly csomópontjává vált.

A Nyugat nem csábította el a szerzőket sem a napisajtótól, sem a fő „konkurenciától”, A Héttől, legfeljebb egy jó értelemben véve belterjes alternatívaként szolgált az új irodalmi nyelv meggyökereztetéséhez. Közvetlen kapcsolat nem feltételezhető a lap beindulása, valamint az 1908-as könyvtermés között, de ebben az évben újból regénynyel jelentkezett Lovik (*Az arany polgár*), több kötetnyi elbeszéléssel Krúdy (*A szerelem rejtélyei*, *Kék láng* stb.), elbeszéléskötettel Kosztolányi (*Boszorkányos esték*) és Szini (*Lelki kalandok*) is. Figyelemre méltó, hogy Kosztolányi Szabadkán jelentette meg kötetét, hiszen ezzel új (könyv)olvasókhöz juttathatta el szövegeit. Cholnoky László az egyre kiterjedtebb elosztóhálózatok révén szintén növelte olvasói számát, de mint a későbbiek mutatták, ezzel, egyedülként a hat szerzőből, a prominens közegbe nem tudta nevét beégetni. Kapcsolata megszakadt a Nyugattal, közvetetten pedig ez is hozzájárulhatott ahhoz, hogy az első világháború végéig, dacára a rengeteg fővárosi lapban elhelyezett írásnak, első kötete megjelenéséig neve is feledésbe merült.